

„Sloga“, ki jo plačuje c. kr. hofrat Ploj) ali od narodnih advokatov (kakor n. p. „Narodni list“ in „Korošec“) ali pa od kmetu do dna srca sovražnih klerikalcev (kakor n. p. „Slov. Gospodar“, „Straža“, „Slovenec“, „Mir“ itd.) „Štajerca“ pa nima nobenega komandanta; zato zagovarja tudi brez ozira na desno in levo ljudske koristi!

Feldejgmajster Merkl †.

Naša slika kaže feldejgmajstra pl. Merkl, ki je te dni umrl. Merkl je bil eden redkih Radetzkyjevih vete-

FZM. Rud. Frh. v. Merkl †

ranov. [V bitki pri Solferinu bil je smrtnonevarno ranjen. L. 1899 šel je kot feldejgmajster v pokoj.]

Novice.

Oblasti v prevdarek! Znano je dejstvo, da se smeje pupilarni denarji le v hranilnicah (šparkasah) vlagati, nikdar pa ne v posojilnicah. Ta določba je v znanih vzrokih v temelju in ni treba njeno opravičenost posebej dokazovati. Ali prvaški zagriženci se na to določbo prav malo ozirajo in nalagajo tudi pupilarne denarje v svojih posojilnicah. Prvaški jerob pride ednostavno sodnji in izroči tam vložilno knjižico prvaške posojilnice. Na ta način se prezira postav. Mnogo tega so tudi prvaški pisarji krivi, ki tako nepostavno postopanje dostikrat sami priporočajo ali celo izvršijo. V tem tiči pa v dika nevarnost za pupilarne denarje. Kajti ravno zadnji neverjetni polomi so najboljše pojasnilo, kakšni „red“ in kakšne „varnosti“ vladata v slovenskih posojilnicah. Opozarjamo torej sodnje in sploh merodajna oblastja na to preziranje postavnih določb. Pupilarni denarji so izročeni javni skrbi in se ne morejo porabiti v politične špekulacije strastnih strankarjev!

Kristus in duhovščina. Med ogrsko visoko duhovščino vlada hudo razburjenje vsled članka, ki ga je spisal škof dr. Prohazka v Stuhlweissenburgu proti cerkvenemu premoženju. Škof se je v članku odločno izjavil proti premoženskim manipulacijam duhovščine. Rekel je, da imajo tisti prav, ki zahtevajo razdelitev cerkvenega premoženja. Končno zahteva odločno, da se cerkveno premoženje za splošni blagor porabi. Omenimo še enkrat, da je to spisal katoliški škof! Obenem je objavil neki drugi duhovnik članek v slovaškem listu, v katerem je povedal, da je pokojni škof Szmeercsany zapustil 1½ milijona kron premoženja. List vpraša, od

kje je škof to premoženje pridobil? Pač iz cerkvene lastnine? Na vaših pa stanuje Kristus v razpadlih kočah, katoliške šole se podirajo in kadar se denarja potrebuje, takrat se špekulira na žepu ljudstva. Škofje imajo stotisoče, visoki stolni duhovniki desetisoče, Jezusu pa ostanejo vinarji. Tako pišejo visoki duhovniki, ki resnično krščansko čutijo in mislijo, o cerkvenem premoženju. Tudi pri nas ni drugače. „Mrtva roka“ cerkvenega premoženja leži nedotaknjena, vbogo ljudstvo pa mora s svojim krvavo prisluženim denarjem cerkvene potrebščine plačevati!

Iz Spodnje-Stajerskega.

Proti žganjpitju imeli so preteklo nedeljo slovenski klerikali v minoritskem klostru v Ptujju zborovanje, na katerem je razgrajal neki ljubljanski politični duhovnik poleg ptujskega kaplana Jagra in par enakih antialkoholikov. Natančnega poročila o temu smešnemu shodeku nimamo, kajti naši somišljeniki niso šnopsarji in se shoda vsled tega niso udeležili. Le Tebničmar je bil tam in ta poročila spodaj sam o doživljajih na zborovanju. Naše stališče je to-le: Klerikalcem se ne gre zato, da bi ljudje šnopsa ne pili; gre se jim le zato, da bi šnops slovenski narodnjaki prodajali. V najbolj klerikalnih krajeh je vendar največ pijancev! Sicer pa še nekaj: politikujoči duhovniki naj bi raje manj proti šnopsu pridigovali in lepše vzglede dajali. Ali dokler žarijo rdeči farovski nosovi po spodnjem Štajerskem, dokler so gotova župnišča prave beznice, toliko časa ne veruje ljudstvo pridigarjem. Kdor sam vino pije, ne sme vode pridigovati! Protialkoholno gibanje naj bi se začelo torej najprej v vrstah slovenske duhovščine!

Smrt ††† šnopsu!! Ves razburjen prišel je zadnji prijatelj Tebničmar k našemu uredniku v pisarno. „Ja, kaj pa ti je za Božjo voljo, dragi moj Tebničmar?“ — Pogledal je, kakor da bi mu kdo zadaj kol tiščal in odpiral usta, kakor riba na suhem: „Kaj mi je? To-le mi je“ — in vrgel je fraklec ob tla, da so črepine po celi sobi telele. Potem se je malo oddahnil in pričel pripovedovati: „Jaz bom odslej samo limonado pil. Jedel bom samo špinačo, kadil pa sploh ne bom, čeprav se vsaka konjska figa pozimi kadi.“ — Naš urednik je Tebničmarja posvaril, da naj se malo dostojneje obnaša, ker mi nismo navajeni klerikalnih šeg. In potem je Tebničmar nadaljeval: „Včeraj sem bil pri minoritih na shodu. Na shodu se je sklepalo, kako uničiti šnops. Bilo je precej ljudi. Večinoma sem videl debelotrebušne gospode v črnih suknh; že na nosu se jim je poznalo, da so antialkoholiki. Pili so kislavo vodo, limonado, sifon in črno kavo. Enega sem celo opazil, da je jedel sladke koreninice; če se ne motim, bil je to minorit Vavpotič. Za predsednika shodu je bil izvoljen tisti šriber Leopold, ki je zadnjič v največjem snegu bosonog iz Ragoznice v Ptuj potoval. Zahvalil se je za čast in rekel: „Pijača je greh; prvič zato, ker je sploh greh; drugič zato, ker je Bog iz vode vino delal, ne pa slivovko; tretjič pa zato, ker pijani človek tudi pozimi lahko čevlje iz nog zgubi!“ Nato je podal šriber nekemu ljubljanskemu protialkoholiku besedo. Ta je rekel: „Slovenec je le 1½ milijona; ako bi Straschilla in Hutterja ne bilo, imeli bi jih že 10 milijonov. Terpentini je na vsak način boljši nego šnops, kajti terpentina prodajajo tudi slovenski kramarji. Jaz pa tudi terpentina ne pijem, vi ga pa žiher. Najboljši pa je cviček s šampanjcem. Da ni treba mešati,

pili bomo mi duhovniki šampanjca, vi kmetje ne pa pijte cviček...“ Neki debeli minorit jvornik tem besedam tako poskotal, da se je kaplaomjence Jager od samega luftdruka tako zavrtel, kakor je. D mlin na veter. Ko se je privrtel do odra, pa je riti pričel Jager govoriti: „Boj šnopsu! Indijance s sleh zastrupili s šnopsom, zdaj hočejo pa še Slo Mest vence. Lažje pride kamela v nebesa, in bogatij vend skozi šivanko, kakor šnopsar v nebesa. Moha Po d med je bil sicer velik pijanec, ali Turkom jteri od prepevedal piti. Taki Mohamedi smo tudi mizanimi Sploh pa tudi dekleta nočejo puserlov, ki dišjo pojektov po šnopsu. Jaz vem; tako n. p. na Hajdinu“ — pisa tukaj je pričel zopet nekdo poskotali in Jager ni zgo sfrčal iz odra. Medtem prične Slavinec govoriti. Ta „Ako ljudje šnopsa ne pijejo, kako ga bom p. pl. J jaz prodajal? Karih deset štamperlov ga pa lepo dr vsako jutro prodam. Ali ga naj zdaj sam sp moral jem?“ — In Mahorič mu je prikimal ter najem v rekel: „Je res, kadar nehajo pri meni hazardizila n rat, takrat ga radi malo pocuknejo. Vsaj zva zop šlofrunk pustite šnops!“ — V takih pogovornih osun se je shod nadaljeval. Naposled se je sprejel strich sledeča rezolucija: 1. Šnops se ne sme piti; dozni, p voljen je le likér, rum, špirit, Florijan in tepsila z pentin. 2. Klerikalnim voditeljem, ki so taki „Jaz r trdnega prepričanja, da jih nič ne more omajitno b se dovoli tudi arak, viski, šampanjec in močal. Obe punč. 3. Zaradi slovenske vzajemnosti se priporo d roča ruski vtuki. 4. Hofrata Ploja ne sme nikvaker do spiti ali požreti, kër diši po brinjevcu. ga za Na podlagi teh sklepov se je shod zaključil. In so t zato kličem: „Boj šnopsu, boj, boj, boj!!!“ Izvedb

Klerikalna požrešnost in posojilnice. Kler je bi kalni veleposestnik, gostilničar in bivši poštarin n Koser v sv. Lovrencu slov. gor. je bogatinn pop Vkljub temu kaže tudi ta možakar eno grdo je g sebičnost, ki jo opazujemo pri vseh klerikalnih pot Mož ima namreč dva sinova, ki študirata včati Gradcu. „Slov. narod“ pa poroča zdaj, da stoinca dobila ta dva sinova od neklerikalne slovenskesch“. posojilnice podpore po 30 kron. Poleg tega sta obre še fehtarila pri dijaškemu podpornemu društvo, in sta dobila več nakaznic za brezplačni obed čast Ta sramotni slučaj je iz raznih strani značilen Sv Prvič je javni škandal, da se Koser ne ženira a ser sprejemati miloščine, čeprav sedi sam na zaključni n denarja. Drugič je škandal, da fantička bogata n na ga Koserja odjesta revnim dijakom kosilo irtnikn podporo. Tretjič je škandal, da dijaško podro, s porno društvo, katerega sredstva so skupaj nartrnik fehtana, podpira bogate fantiče, medtem ko spre prošnje talentiranih revnih študentov odkloniški Končno pa je škandal, da neklerikalna sloven-ajo i ska posojilnica zapravlja svoj denar (torej denarajo i vložnikov in članov!) in daje bogatim fantomja. T nekaj „trinkgeld“ samo zato, ker se klerikalcev. Zd boji... Pač javni, grdi, le pri prvkih mo-sojiln goči škandal!

Spodnještajerske razmere pojasnil je v dr. libe žavnem zboru poslanec Wastian prav teme-odolj ljito. Iz njegovega zanimivega govora naj ome sme nimo sledeče točke: — Edino zaradi lakote po odv moči posameznih (prvaških) politikov, ki nimajo kalni nobenega čuta za odgovornost, se žrtvuje bla-im c gor štajerske dežele. Obstrukcija v destiln želnem zboru ni nič drugega, nego sredstvo za narodnjasko pridobi vanje. Govornik nima ničesar proti temu, da se Verstovšek in Korošec temperamentno za svoj narod potegujeta. Ali vendar so meje, ki se jih ka na ne sme prekoračiti. Posebno čudno je, ako izusti duhovnik (Korošec) besedo, da je šnops nemška kultura... Ako Verstovšek trdi, da se je Slovence na Štajerskem v deželnem zboru zanemarilo, potem je to iznajdba neumnih ali hudobnih ljudi. Govornik omeni, kako velike svote se je dalo kot brezobrestna posojila vinogradnikom, kaj se je za deželno kulturo na spodnjem Štajerskem vse dovolilo, nadalje kmetijsko šolo z velikanskimi izdatki itd. Ako bi slovensko ljudstvo ne bilo tako zaprto, bi bilo vladanju prvaških vodij kmalu konec. To dokazujejo že mnogobrojno obiskani shodi „Štajerčeve“ stranke v Ptujju. Sv. L. nartu, Mariboru itd., na katerih se je postopanje prvaških hujskačev ojstro obsodilo... Pri ljudskemu štetju se je dokazalo, da slovenski duhovniki matrike ponarejajo. Iz Baumanna se napravi Paumana, iz Deutschmanna Tajčmana, iz Schönwetterja pa Saveda. Neki lazarist je v nenu Studencih pridigoval, da ima vsakdo veliki greh e po

Posl. Funke †.

Poročali smo že v zadnji številki „Štajerca“, da je umrl najstarejši poslanec avstrijske državne zbornice dr. Al. Funke. Danes prinašamo pokojnikovo sliko.

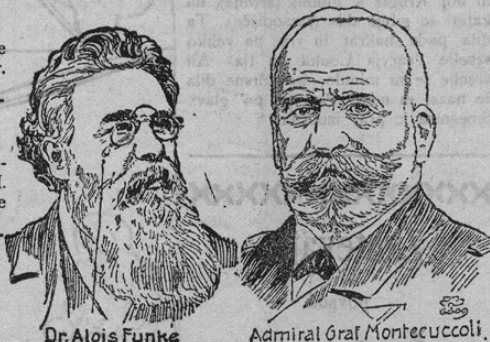
Grof Montecuccoli.

Naša slika kaže komandanta avstrijske vojne mornarice admirala Montecuccoli, ki je bil ravnokar v II. činovni razred povišan. Rojen je bil l. 1843 in se je odlikoval že v morskii bitki pri Lissi.

Ali si se že na

„Štajerca“

naročil? Ako ne, stori to takoj!

Dr. Alois Funke

Admiral Graf Montecuccoli.

kmetje... dor ne napiše slovensko kot občevalni jezik... bitje... svari naposled vlado, naj ne podpira... kaplan... lomljene slovenske posojilnice iz davčnih de... kakor... arjev. Državni zbor ne more ničesar... pa je... toriti, ako Korošci in Verstovše... nce so... sleherno delo preprečijo...

Mesto Ptuj je znani postajenačelnik Reichl bogatin... daj vendar zapustil. Še enkrat: adio!

Mohar... Po dolgem svojem jeziku so jih dobili ne... om je... teri od prvakov nahujskani obrekovalci. Stvar... di mi... e zanimiva, ker označuje način boja gotovih... dišijo... jektov. V Mariboru izhaja namreč neki nemu... u" — ko pisani klerikalno-revolverski listič. Listič... ger je... ivi zgolj od najpodlejšega osebnega obreko... voriti... anja. Tako je m. dr. tudi celjskemu županu p... om pa... r. pl. Jabornegg čast kradel. Celjski župan pa... pa le... o po dr. Mravlagu tožbo vložil. Obravnava bi... m spi... e morala že pred zadnjim porotniškim zase... ter je... lanjem vršiti. Ali v zadnjem hipu sta tožena... azardi... ložila nove predloge, da se je morala obrav... saj za... nava zopet preložiti. Tožena sta bila namreč... ovorih... ot osumljena obrekovalca zloglasni učitelj A... prejela... Aistrich in Karl Rabitsch. Da bi se odtegnila... i; do... kazni, plačala sta raje vse dosedanje troške... n ter... prosila za odpusčenje in podala sledečo izjavo:... o tako... "Jaz August Aistrich, izjavim zdaj pod svojo... majiti... lastno besedo, da nisem dotičnega članka vpo... močan... dal. Obenem pa izjavim, da so vsa v tem članku... pripo... zoper dr. H. pl. Jabornegga sprožena očitavanja... e nik... vsakem oziru neresnična in to glede njego... . . . va zasebnega kakor tudi javnega življenja... šil. In... lo so tudi na moj predlog izvršene sodnijske... !!"... oizvedbe dognale. Izražam svoje obžalovanje... Kleri... da je bila čast g. dr. Jabornegga na tako grobi... način napadena. — Jaz Karl Rabitsch pristoga... gin. Im... jim popolnoma tej izjavi. Vzameva na znanje... grdo... da je g. dr. pl. Jabornegg na podlagi te iz... kalcih... ave potegnil svojo tožbo nazaj in se zaveževa... rata v... plačati vse sodnijske troške. — Maribor, 28... la sta... prosinca 1911. — August Aistrich, Karl Ra... renske... bitsch". — Ta izjava je ravno tako sramotna... ga sta... za obrekovalce kakor za vsa tisto močvirnato... ruštru... ando, ki iz varnega zavetišča strupene pušice... obed... na čast v javnost delujočih mož strelja.

acilen. **Svoji k svojim!** Leta že čujemo ta klic in... etira, eta sem se spoprijem z njim klerikalni in libe... zaklj... alni naši nasprotniki. Vedno pa se je s tem ges... ome... nastopalo proti nemškimi ali naprednim... obrtnikom. Bojkot bil je prvaški hujskariji sred... ilo in... rtnikom, s katerim so hoteli štajerske in koroške... rtnike vpreči v jarem panslavizma. . . Ali časi... v dr... me... ome... te po... imajo... rikalni Slovenci bodejo morali torej zdaj k nem... škim obrtnikom, liberalni Slovenci pa v nemške... v de... ego... o bi... u, da... a svoj... se jih... o iz... šnops... la se... zboru... li hu... svote... grad... spod... tijsko... ensko... danju... jejo... o di... . Le... posto... . Pri... renski... na se... mana... je v... greh,

Novi namestnik na Češkem.

Cesar je imenoval grofa Franca Thun za namestnika na Češkem. Thun je vkljub svojemu nemškemu

Graf Franz Thun-Hohenstein

imenu zagriženi Čeh in bode bržkone narodna nasprotja še poojstril. Svoj čas bil je ministerski predsednik.

Umrl je v Vojniku tamošnji g. župnik Andrej Vodušek. Bil je mirnega značaja in splošno priljubljen. N. p. v m.!

V Mariboru je imelo ljudsko štetje sledeči uspeh: Našelo se je 26.133 civilnih prebivalcev in 1900 vojakov, skupaj torej 28.033; leta 1900 bilo je 26.601 prebivalcev in je torej število prebivalcev naraslo za 12%. Da naraščanje ni večje, leži v dejstvu, da se ljudje večidel v sosednih občinah naseljujejo.

V Hrastniku se je našelo 2.294 prebivalcev, m. nj. 468 Nemcev.

Nova pošta se je uresničila v Studencih pri Hrastniku.

Darilo. Povodom smrti svoje matere podaril je državni nadpravnik dvorni svetnik Amschl 200 K za mestne ubože ptujске.

V Šoštanju bil je zopet za župana g. Hans Woschnagg izvoljen, za njegovega namestnika g. F. Gande, za obč. svetovalce pa gg. dr. H. Lichtenegger, Adolf Orel in Viktor Hauke. Vsi izvoljeni so vrli napredni možje. Čestitamo!

Društvo za varstvo otrok v Ptujju je imelo pod predsedstvom gdč. pl. Strohbach svoj občni zbor. Blagajniško poročilo kaže, da je imelo društvo 4342 K dohodkov. Za načelnika je bil izvoljen g. dr. Doleschall.

Za „kurhaus“ v Rog. Slatini se razpisuje oddajo dobave pohištva za 1. in 2. nadstropje. Več glej v inzeratu!

Cesto iz Konjic v Oplotnico so pričeli graditi. Pri tej priložnosti došlo je mnogo lopovov. Tako so vjeli tudi tistega falota, ki je z roparskim namenom nekega kmeta na cesti v Laško napadel.

Požig? Pogorela je Jurzova viničarija v Majbergu pri Ptujju. Sumi se, da je bil ogenj nalašč zažgan. Baje je neki iz službe odpuščen viničar zažgal. Zdjaj je to samo govorica in bode že sodnija resnica na dan spravila.

Huda ljubezen. V Lokavcu je hotel fant Franc Blahnik v spalnico Frančiške Kajtna. Ker mu ta tega ni dovolila, vrgel je kamenje v sobo in je sestro svoje ljubice težko ranil.

Čudni slučaj. V sv. Jurju slov. gor. umrla sta na isti dan in ob isti uri zakonski Johan in Marija Paulič. Obadva sta bila tudi 77 let stara.

Nemumno streljanje z možnarji zahtevalo je zopet žrtev. Pri blagoslovljenju kapele v Podgorju pri Zalcu je fant Johan Jernejc streljal. Pri temu je bil smrtonovarno ranjen. Ali res ne more biti nobene cerkvene slavnosti brez te grde, divjaške razvade?

Sivanko snedla je v mariborskem zaporu natakarica Tončka Svetlin, ki je sedela zaradi tatvine. Težko ranjeno so oddali bolnici.

Ogenj. V Hardeku pri Ormožu je pogorela kovaču Horvatu hiša in gospodarsko poslopje z vso vsebino. Zažgal je baje neki neprevidni berač. Škoda je velika.

Z vago sleparil je v Mariboru špehar Gašper Lešnik iz sv. Miklavža. Naznanili so ga sodniji.

Ubil se je pri podiranju drevja posestnik Franz Grazer v Blanci pri Sevnici. Ponesrečeni zapušča 7 otrok.

Pogorela je hiša z vso premičnino posestnika Ferdinanda Berghaus v okolici Rogatca. Ogenj je nastal vsled neprevidnosti.

Pazite na deco! Z vrelo vodo se je polila 5 letna Kati Tekavc v Gaberjih pri Celju. Nesrečni otrok je v bolnici v groznih bolečinah umrl. Ne pustite otrok niti minuto brez nadzorstva. Nesreča ima hitre noge!

Velike tatvine je izvršil pri mariborskem trgovcu Tautscherju hlapec Jože Sinič. Kradel je, kakor sraka. Ta tat bil je eden tistih zloglasnih „prič“, katere so najeli prvaški hujskači okoli dr. Rosine, jih podplačali s 30 K in jih pustili prisegati in pričati proti Nemcem začasa septemberskih dogodkov l. 1908. Skoraj vse te podkupljene „priče“ se valjajo že po ječah, tativi, sleparji, ja celo roparski morilci so med njimi. In takem ljudem so mariborski slovenski voditelji zaupali svojo čast!

Iz Koroškega.

Pozor! Opozarjamo koroške prijatelje na članek „Polom za polomom“, ki ga objavljamo v današnji številki „Štajerca“. Članek se tiče v

veliki meri tudi koroških Slovencev. Čitajte ga torej pazno!

Slovenske posojilnice na Koroškem bodejo kmalu v takem blatu, kakor pri polomu „central-kase“ udeležene klerikalne zadruga. Velik del teh slovenskih posojilnic na Koroškem je namreč odvisnih od „Zveze“ v Celju. Ta „zveza“ pa je zdaj (kakor kaže tudi naš članek „Polom za polomom“) v velikanskih dolgovih. Glasom poročil imajo posojilnice pri tej zvezi okroglo 240.000 kron, ki so bržkone za posojilnice izgubljene. Posojilnice namreč niti pravice nimajo, da bi svoj denar nazaj zahtevale, ker so vloge neodpovedljive. Slovenske posojilnice na Koroškem, ki so pri tej katastrofi udeležene, so večinoma male raffajnovke, ki bi izgubo vsačega tisočaka hudo občutili. Pri taki izgubi bi zamogla marsikatera posojilnica na Koroškem hudo trpeti in celo v konkurz priti. Potem bi nesrečni, od prvakov nahujskani koroški kmetje plačavali za slovenske hujskače v Celju. . . . Kmetje pozor!

Prvaška hujskarija se pojavlja tudi že v občini Raibl. Zlasti zadnjo ljudsko štetje dalo je kranjskim hujskačem povod za nezadovoljnost. Na vse mogoče načine so vplivali na miroljubne domačine. Ko pa ljudsko štetje zanje v kljub temu ni imelo pričakovane in zaželjenega uspeha, napravili so prvaki dolgovozno pritožbo ter jo poslali duhovitemu orglarju Grafenauerju. In Grafenauer je pritožbo seveda takoj na deželno vlado nesel ter zahteval preiskavo. V tej pritožbi se pravi, da je v Raiblu 97 slovenskih (prvaških) strank. Ali zanimivo je, da so imena teh oseb skozinsko napačno pisana in da mnogo teh v pritožbi napisanih oseb v Raiblu sploh ne ekzistira. Nadalje hoče orglar Grafenauer, da se vpiše za Slovence tudi celo vrsto Italijanov, ki so že skozi desetletja v tej občini. Tudi nemške osebe, ki sploh slovenskega ne razumejo, hoče Grafenauer k Slovincem računati. Kdor zna le par slovenskih besed jecljati, tega se že za „Slovenca“ imenuje. Ravno tako družine, katerih otroci niti ene besedice nemškega ne znajo. . . . C. kr. okrajno glavarstvo v Beljaku je torej stvar preiskalo in pogledalo, koliko resnice je v Grafenauerjevih trditvah. Zaslüşalo se je vseh 97 strank (okroglo 200 oseb). In uspeh je bil, da se je slovenski narod za celih — 7 oseb povečal. Mnogo gromenja in malo dežja! Pri preiskavi so skoraj vsi domačini odločno proti prvaškemu hujskanju nastopili in protestirali. Najžalostneje je, da se s tako gonjo seje prepir in sovraštvo, razširja nevoljo in narodnostno nasprotovanje. Ali domačini bodejo Grafenauerjeve podrepnike že ukrotili. V Raiblu ne potrebujejo prvaške hujskarije!

Hudo prste osmedil si je klerikalni posestnik Franc Jurič v Podgorju. Mož poslušaj gotovo vedno le klerikalne slovenske hujskače in čita bržkone samo celovski „Š-Mir“ ali kako enako kunjjo. Ni čuda, da ima vsled tega grozovito jezo na vse, kar je naprednega, in da te jeze tudi skrivati ne more. Zlasti sta možaku šola in učitelstvo na poti. Tako se je zdajnjič enkrat tako daleč pozabil, da je z nepopisnimi besedami napadal učitelstvo v splošnem. Potem pa je še celo vrsto naprednih gospodov grdo na njih časti žalil. No, dotični gospodje so mu hoteli tudi priliko dati, da svoje žalitve i pred sodnijo dokaže. Tožili so Juriča. Zdjaj je možu seveda padlo srce v hlače in pričel se je izgovarjati ter za odpusčenje prositi. Naprednjakom seveda ni bilo na tem ležeče, da se Juriča zapre. Odpuštili so mu tedaj pod sledečimi pogoji: Jurič je prevzel plačilo vseh naraslih troškov. Nadalje se je zavezal, da poda v „Štajercu“ tozadevno častno izjavo (dotično častna izjava natiskana je v inzeratih današnje številke). Končno je Jurič še 120 K plačal, katero svoto se je tako-le razdelilo: Za pomožno blagajno koroškega „Lehrerbunda“ 20 K; za dijaški dom koroškega „Lehrerbunda“ 20 K; za nemški „Schulverein“ 50 K in za društvo „Südmark“ 30 K. Mislimo, da si bode Jurič zapomnil, kdaj je naprednjake žalil. Zahvali pa naj se tistim črnim gospodom, ki so ga v to neumnost nahujskali!

Prvaška sleparija! Na nekem klerikalnem shodu v Eberndorfu se je baje reklo: „Kdor bi pri ljudskemu štetju kot občevalni jezik nemščino vpisal, tega bode dr. Brejc sodniji naznanil in bode z zaporom in globo kaznovan!“

Knez Kaunitz.

2. svečana je 200 let, odkar se je porodil V. A. knez Kaunitz-Riefberg, ki je bil pozneje desna roka ce-

Anton Fürst v. Kaunitz-Riefberg

sarice Marije Terezije. V zunanji in notranji politiki te dobe igral je Kaunitz velevažno vlogo.

Tako se slepari nevedneže in to pod patronanco političnih duhovnikov. Upamo, da bode oblast to lumparijo zasledovala!

Kaj je s polomom? Javnost se je že nekako pomirila in listi poročajo prav malo o velikanskem polomu, v katerem so koroški klerikalci vbogim kmetom več milijonov oropali. Ali je morda že vse poplačano? Ne, le 500.000 K se je udeleženiim blagajnam izročilo in to je pri velikanskem obsegu prizadete škode le nekaki smešni „trinkgeld“. Ali klerikalci se s tem tako ponašajo, kakor da bi bilo že vse rešeno. Baje hoče „central-kasa“ počakati na izid sodnijskih tožb, katere so proti nje neka švicarska in neka italijanska banka naperili in pri katerih se gre za 700.000 kron. Monsignore Weiss je namreč ta denar omenjenim bankam na sleparski način s ponarejenimi vložnimi knjižicami izvalil. Ako bi bila „central-kasa“ obsojena (kar je vsekakor pričakovati), potem mora do konkurza priti. Sleparski monsignore Weiss je bil baje najprej v Ameriki. Zdaj pa se je odpravil v Egipt, kjer mu klima bolj prija. Tam sedi v senci palm in šteje tisočake, ki jih je lahkovernim kmetom pokradel. Monsignore Kayser se bode imel bržkone že meseca marca zaradi goljufije pred celovškimi potniki zagovarjati. Tako bode stvar končala. Ali koroški kmetje ne bodejo nikdar do svojega krvavo prihranjenega denarja prišli!

Vojaške zadeve. V Celovcu se je uresničilo „Platzkommando“ s štabnim oficirjem kot načelnikom.

Celovec obsega glasom ljudskega štetja 25.865 civilnih prebivalcev (proti 21.630 iz l. 1900); število se je povišalo za 4235, t. j. za 19 1/2%.

V pokoj stopil je v Rožeku g. davčni sluga Ferd. Weissbrunner. Služil je v Rožeku 26 let. Mož je vrlega naprednega mišljenja in mu čestitamo nad priznanjem, ki ga je pri vstopu v zaslužni pokoj od vseh strani pridobil.

Tajnostne govorice o umoru v Arnoldsteinu še vedne niso potihnille. Kakor znano, so zaprli Hrvata Žnidariča, češ da je umoril delavca Angelo Bosso. Secirali so Bossovo truplo in se je dognalo, da je bil bržkone na glavo udarjen in potem v vodo vržen. Preiskava bode stvar že pojasnila.

Kdo je obkraden? V Celovcu so zaprli nekoga sumljivega Antona Weiß (pa ne znanega Monsignore, marveč družega lumpa), pri kateremu so našli ukradeno kolo. Kdor je bil obkraden, naj to sodniji naznani.

Smrt v jezeru. Na Ossiaškem jezeru se je zabaval mežnar od Altossiacha s svojima dvema hčerka. Led se je udrl in oče ter ena hčerka sta utonila, medtem ko so drugo rešili.

32 sunkov z nožem je dobil delavec Ferd. Pezdek pri Moosburgu. Sprl se je namreč s posestnikom Lovrencom Lodroni in hlapcem Alojzom Winter, ki sta ga tako grozno razmesarila. Pezdek je v bolnišnici umrl, ubijalca pa sedita v ječi.

Samomor. V Beljaku se je ustrelil neki Ludvik Stidl. Smrtonevarno ranjenega so oddali bolnici. Vzrok samomora je baje revščina.

Po svetu.

Presenetljiva sodba. Porotniki na Dunaju so oprostili Berto Kastellitz, ki je hotela svojo sorodnico Moraweck v Leibnitzu zaradi premoženja s cukrčki zastripi. Izgovarjala se je z revščino in da je bila takrat blazna.

Rudarska smrt. V jami Duisburg (Westfalen) so se plini razstrelili. Pravijo, da je pri temu 13 rudarjev našlo svojo smrt.

Grozna žaloigra. V vasi Avelino pri Rimu živel sta dva mlada zakonska. Mož se je potem v Ameriko izselil, da bi nekaj denarja prislužil in ženo potem k sebi poklical. Medtem pa dobi pismo, da je njegov lastni oče mlado ženo zapeljal. Pripeljal se je nazaj in je umoril očeta z bodalom. V isti vasi in v istem času je odpotoval tudi neki drugi mladi mož v Ameriko in pustil ženo doma. Žena pa postala mu je nezvesta in mati moža ji je to očitala. Prišlo je do prepira, v katerem je žena mater umorila. Ona in preje omenjeni morilec lastnega očeta sta prišla pred porotnike in bila na 4 leta ječe obsojena. Ko sta prišla iz ječe, pa sta se zaljubila. Mati mlade žene je bila nad to ljubeznjivo razburjena in je mladega moža v cerkvi ustrelila. Ljudstvo je bilo grozno razburjeno, ker je bila cerkev omadeževana, in je morilko zasledovalo. Ta je pobegnila v občinsko hišo, množica pa za njo. Kar nakrat se strop hiše podre in 40 oseb je ležalo v svoji krvi v razvalinah.

Nekaj naukov za kmeta.

(Spisal ekonom Jakob Waupotič-Hardecki).
(1. nadaljevanje).

Dvorišče.

Na dvorišču opazimo gnojišče; in kako navadno to izgleda? Tam je ena velika mlaka, podobna ribniku in v sredi koplje se kup gnoja. Vsa voda iz kapov izteka se v to mlako, v kateri se potem gnoj poplavi, da izgubi polovico gnojilne moči in potem gnojnica brezpomembno izteka se v cestni jarek. Pomisli, da v gnojišču takorekč vložena je tvoja največja glavnicca, ki se najbolje obrestuje, če namreč imaš gnojišče v pravilnem stanju; če pa gnojišče zanemarjaš, ti pa na nikak način ni mogoče napredovati. Tu in tam imajo gnojišča tudi preveč pred pragom, da ko iz praga stopiš, že si na gnoju; to ni lepo in tudi smrad od gnoja ti naravnost v stanovanje sili, kar je zelo zdravju škodljivo. Gnojišče toraj naj ne bo pred pragom, ampak v kakem zato najbolj pripravnem kotu dvorišča. Gledé namakanja gnoja imej tako urejeno, da ti ne pride vsa kapnica do gnoja, ampak da je v gnoj samo toliko napustiš, koliko je v to potrebno. Imej gnojišče pravilno uravnano in zraven gnojiščno jamo, ki je najboljša iz cementa in naj bo tudi dobro pokrita, da ne izpuhtijo tvarine, koje so rastlinam v hrano potrebne. Ko sem bil na počnem potovanju na Spodnje-Avstrijskem in sem blizu Dunajskega-Novegama govoril z nekim nemškim kmetom zastran praktičnih gnojišč, mi reče: „Ko sem jaz prevzel posestvo po očetu, bila je moja prva skrb, da sem si dobro uredil gnojišče in gnojiščno jamo, odkar je komaj štiri leta in že lahko dokažem lepe uspehe, katere sem dosegel pri zboljšanju zemlje, da mi zemlja zdaj za eno tretjino več donša nego prej očetu“. Pri potovanju po sosednih deželah zanimalo me je tudi v prvi vrsti ogledati si zraven grajščinskih tudi večja in manjša kmetška posestva. Pri tem opazil sem dosti napredka, pa tudi dosti nemarnosti. Kdor hoče si toraj vzorno gnojišče in hleve uravnati, si lahko tudi od države podpore izprosi; v tej zadevi obrniti se je na deželnega živinorejskega nadzornika g. Jelovška. Gnoj mora se tudi vsakokrat po kidanju lepo poravnati in pomešati svinjski z govejim itd. da bo potem povsod enak. Dobro je pri gnojišču posaditi kako drevo n. pr. oreh, kostanj ali lipo, ker drugače sonce naravnost preveč pripeka na gnoj, kar mu škoduje, ker se preveč osuši. Priporočljivo je tudi na dvorišču murbovo drevo, katerega odpadli sad perutnina zelo rada pezojbe. Kar se tiče pa stranišča, bi omenil, da naj bo zakrito in zagrajeno, da ne morejo svinje blizu, kar drugač lahko povzroči vsakovrstne nalezljive bolezni pri svinjah. Zastran studenca bi pa omenil, da ako hočeš imeti zdravo pitno vodo, da ni maš studenca jece blizu gnoja, pazi tudi da ti voda ne bo nazaj v studene odtokala, tudi kaj nesnažnega ne peri pri studencu. Ako imaš blizu liše mlako, kar je zavoljo ognja in pranja zelo priporočljivo, pa moraš jo imeti dobro ograjeno, drugače po postavi zapadeš kazni. Ako imaš v dvorišču blata, da bi si lahko v njem čevlje sezul, bi skoraj rekel, da je to nevarnost, dvorišče si lepo poravnaj, za odtekanje vode napravi primerne jarke, potem navozi si drobnega prodeca in kje mogoče se tudi lahko z debelim živcem — kamnom potaraca in blata ne boš imel. To si lahko napravil v zimskem času, ko nimaš tako silnega dela.

Živinoreja.

Živinoreja je prva in najvažnejša panoga kmetijstva, koja prinaša kmetu najboljših dohodkov in največ dobička. Najprej, kar moramo pri živinoreji upoštevati je, da si spravimo boljše žlahnta plemena (pasme), kajti stroški živine pri rejti so skoraj enaki, ako imaš živino žlahntega ali pa slabega plemena; pomisli pa moraš, da živino žlahntega plemena skoraj enkrat dražje prodajaš nego slabega plemena. Skrbi tudi, da boš imel zadostno krme, makre njive izpremeniti je v travnike, o čemu še hočem pozneje govoriti. Skrbi živini za primerne hleve, po zimi za primerno temperaturo okoli

13° R. Priporočam ti tudi toplomer v hlevih, ki no krm sedaj dobi že za kakih 40--50 v. Ne pa kakor krmilj in tam opazi, da nekateri imajo (posebno svinje) poleg rekče samo pod streho, da ne gre snje nanje, a kuhani mislijo, da živali žuti mraz ravno tako, kakor člo. **Kak** tudi živina mora zategadelj švujšati in zbolj. **Dati.** Mo tudi takih, ki imajo hleve vse onesnažene, da pajo in g više, kakor bi cunj po stropu in kotih navesil, da prime hlev brez vsake prave ventilacije, da je posebno go opr nem času bolje kaže pečnici ko hlevu podobna očelo, dalje, da imajo hleve živalim sploh nepravilne, pljenje lahko prehladijo in zbolijo; in potem taki nevedne načr da mu je nekdo začaral ali pocopral, ker ima spletki živ lano živino, kajti med proštim ljudstvom še je zelavni n takih nevednežev, k verujejo na vsakovrstne vjeka na coprnaje. Mislim, da bi že skoraj bil čas, da bi vleče ta jeverstvo izmed ljudstva izginilo, kajti ker nismo ko, da starem veku. Na primer, če živinče noče jesti, potem pravi taki babjevernež: „Sosedu ma je začarala diše jesti, mu je jed odvzela“, in kaj še vse za neva glav Na to pa ne pomisli taki nevednež, da je živinče o take no morebiti na želodcu ali sploh na prebavilnih ce stra in zato joj za časa bolezni jed ne mora prav diša rep verovati toraj v vraže, kajti to je velika neumnost, a mir kaj takega veruje se sploh ne inore smatrati za z ženca. Ako kaj takega tvojeja bližnjega sumi lahko zavoljo prestopka žaljenja časti zapadeš. Gledí toraj, da boš imel žlahnto peme, primerne in da boš pokladal živini redno dobre nepok, tečne krme in tudi živino pridno snažil in ne bo straha pred nobenimi coprnijami. Nekaj hočem še niti o krmiljenju živine. Opazi se, da se živini na poklada celo, nerazdobljeno zrnje n. pr. konjen njam, ki se pitajo itd., to je zelo velika napaka vsakemu kmetekem gospodarstvu mora biti str droljenje zrnja (Schrottmühle), ki ni tako drag, hma bolj lahka konstrukcija kakih 20 K, ktere se pa enem letu pri živinoreji vrnejo. Gospodarstvo brez za zdroljenje zrnja ni popolno, ker ako živini po celo nerazdobljeno zrnje, ga živina navadno prav žre, ga želodec ne more docela prebaviti in to v izgubo med gnoj; po mojem prepričanju ga pr vsak način okoli ene tretjine v izgubo in ako potdec, skupaj računimo, dobimo precej lep znesek izgube, t, dr se zrnje prej razdrobi, potem želodec iz lah cela prebavi in redline snovi pridejo potem v krv itd. Dobiček imamo toraj v tem, da lahko pokladamo in da tisto, kar pokladamo, pride vse v tvo korist. Konjem priimešati je še rezane slame, da vorni prevzuejijo. Nikdar pa se ne sme konjem v pri tega in n meri kouze pokladati, ker to konje preveč odebe. Mi sebnob kateri dosti vpreženi niso, nakar so vsakovr njna v boleznim podvrženi, posebno takozvani „žulji“ v mo F njih radi napadajo. Najboljša specifična hrana za k on tr oves; sicer je koruza tudi dobra ali v pravi merji jo se pokladati. Tudi rži ne sme se preveč na enkr ker radi povzročijo koliko. Celo, nezdrobljeno zrnje daš samo perutnini, ker ima bolj vroči želodec in lahko vsako zrno popolnoma prebavi. Opozoril bi na to, da je biti oprezen, ko se živalska krma pr posebno ko se preide od polaganja suhe krme na no, se mora to polagama storiti; najprej se pa malo zelene krme med seno ali slamo in potem čedalje več, da se živalski želodec polagama p drugej krmi, ker drugače, ako bi se to izvršilo pr lo, povzročijo lahko vsakovrstne bolezni v prebavilnih kor koliko i. dr. Nadalje opazi se tudi tintum, da na n. pr. govoda liježo žado, da pri jasliah že celo napravijo, nadalje, da svinje stružejo po kopanjah, in vratih, da mali pujski, ko se jih spusti na p stružejo in jedó blato, da kokiši in sploh per kljuje zid itd. Zakaj vse to? Kaj je vzrok temu? Potrebuje, da je želodec povžito hrano redno pr vsakovrstnih snovi, katere se pa ne nahajajo skup vsakem posezmem hranilu. Toraj ako opaziš pri prej našete slučaje, potem veš da želodcu še nekaj za pospešanje prebave. Govedi priskrbi soli, da svinjam in kokišim daj klajnega apna (najbolj Barthelnovo klajno apno). Priporoča se klajno apn kladati vsej domači živini; posebno mladi živini, žebetom, teletom, pujskom itd, ker to pospešuj rast kosti. Ena žlica zadostuje vsaki dan med hran pospeši tudi boljše prebavo in pri kokiših omogo hitrejšo napravo jajčih lupin. Dostikrat se sliši d spodinja ima polno dvorišče kokiši in tarna pr sedi: „Kako pa tvoje kokiši kaj nesejo, moje tenje nič nesi“. Na to bi ti odgovoril: Skrbi po zimi ko za topel hlev, potem redno jih krm in vrži jim v kuhaneje krompirja in povrh daj jim še klajnega in jajc boš imela dovolj.

(Naprej pride!)

Gospodarske.

Če sod le malo pušča, zamaže naj se kjer sod pušča, z lojem. Ako pa je razpokka, skozi mu sod pušča, precejšnija, loj sam ne izda, vsled tepla treba rabit v takem slučaju kakšno drugo mazilo. Mašenje večjih razpoklin naj se napravi naslednja in sicer: Dene se v kakšno kozico 1/4 kg loja in 1/2 čebelnega voska ter raztopi polagama na žerjavici, naj se vzame 1/2 kg marmorovega prahu ter polaj vsipa v raztopino in pridno meša. Ko si vse do premešal, pusti da se nekoliko ohladi in razpoklo zamaži. Če ti mazilo ostane, shraai ga, a preda rabiš, segrej ga vsakrat nekoliko, da postane bolj mrzlen zimskega času vsakovrstno krmo bodiš plo mešana ali ne, zmečkana ali ce'a. Ko se imajo kokiši z kuhano klajo, moraš jim jo nekoliko s